

Sappileikkaus

Sinulla on todettu leikkausta vaativa sappikivitauti, joka on eräs tavallisimmista vatsan alueen leikkauksaiheista Suomessa. Sappikivet syntyvät sappirakossa, josta ne voivat kulkeutua eteenpäin sappitiehysiin. Tässä ohjeessa annamme tietoja sappikivitaudista, leikkauksesta ja sen jälkeisestä toipumisesta.

Oireet

Sappikivet aiheuttavat muutamasta minuutista tunteihin kestäviä kipukohtauksia kivun tuntuessa tyypillisesti oikealla ylävatsalla tai keskiylävatsalla. Kipusäteilyä voi esiintyä lapaluun seudussa tai selässä. Oireet johtuvat sappikiven kiilautumisesta sappirakon sappitiehyeseen. Toinen syy oireisiin saattaa olla sappirakon pitkäaikainen tulehdus.

Sappikivitautiin voi liittyä myös vakavampia oireita kuten äkillinen sappirakko- tai haimatulehdus. Sappikiven kulkeutuessa sappitiehyisiin kivi voi estää sappinesteen vapaan virtauksen. Silloin sappiväriaine jää elimistöön ja potilas muuttuu kellertäväksi.

Diagnostiikka

Kaikututkimus (vatsan ultraääni) on ensisijainen tutkimus sappikivien diagnostiikassa. Jos on viitteitä siitä, että sinulla on sappitiehytkiviä, tehdään ennen leikkausta sappiteiden magneettitutkimus (MRCP).

Leikkaus

Leikkaus on tarpeen vain oireisessa sappikivitaudissa. Oireettomia sappikiviä ei leikata kuin poikkeustapauksissa. Mikäli sappikipukohtaukset ovat lieviä ja niitä esiintyy vain satunnaisesti, tilannetta voi jäädä seuraamaan. Potilaat, joilla on toistuvia kipukohtauksia, pyritään leikkaamaan muutaman kuukauden kuluessa.

Leikkauksessa sappirakko poistetaan ja sappitiet kuvataan. Leikkaus tehdään yleensä tähystysleikkauksena nukutuksessa. Vatsaontelo täytetään hiilidioksidilla hyvän näkyvyyden saamiseksi. Myös sappitiehytkivet voidaan poistaa tähystysleikkauksen yhteydessä. Tähystysleikkauksen jälkeen saattaa haavakivun lisäksi esiintyä myös hartiakipua muutaman päivän ajan ja vatsa voi olla hieman turvoksissa.

Leikkaus voidaan muuttaa avoleikkaukseksi, mikäli vaikea tulehdus on muuttanut sappirakon ja ympäröivien kudosten rakenteita. Avosappileikkauksessa tehdään iso oikean kylkikaaren alainen viilto, joka aiheuttaa pidempiaikaista kipua.

Kotiutuminen

Tähystysleikkauksesta toivutaan yleensä nopeasti. Kotiutuminen tapahtuu 1–2 päivän kuluttua leikkauksesta. Terveille ja nuorille ihmisille leikkaus voidaan tehdä päiväkirurgisesti, jolloin kotiuttaminen tapahtuu leikkauspäivänä. Avoleikkauksen jälkeen sairaalahoitoaika on 3–5 vuorokautta johtuen pidemmästä leikkausviillosta ja siihen liittyvästä kivusta. Kontrolleja ei yleensä sovita kirurgian puolelle.

Sairauspoissaolo

Tähystysleikkauksen jälkeen sairauspoissaolon pituus on yleensä 7–10 vuorokautta ja avoleikkauksen jälkeen 4 viikkoa. Suunnitelma työhön paluusta tehdään työterveyshuollossa kaikille niille, jotka ovat työterveyshuollon piirissä ja muille terveysasemalla ennen sairaalasta kirjoitetun sairauspoissaolon päättymistä. Varaa aika työkykyarvioon työterveyshuoltoon, kun tiedät leikkauspäiväsi.

Liikunta

Tähystysleikkauksen jälkeen voit palata normaaliin elämään heti voinnin salliessa, avoleikkauksen jälkeen tulee välttää raskaampia ponnisteluja sairasloman ajan, jotta vältetään haavatyran kehittyminen. Kevyt päivittäinen ulkoilu ja liikunta on sallittua.

Ruokailu

Ensimmäisinä päivinä leikkauksen jälkeen voi esiintyä pahoinvointia. Leikkauksen jälkeen voi syödä normaalia ruokaa. Syö monipuolisesti ja huolehdi riittävästä juomisesta.

Haavan hoito

Vatsan alueella on tähystysleikkauksen jälkeen 4–5 pientä haavaa ja avoleikkauksen jälkeen iso haava oikean kylkikaaren alla. Mikäli leikkaushaavojen suojana on sidetaitoksia, voit poistaa ne seuraavana päivänä. Taitosten alla olevaa teippiä pidetään haavan päällä viikon ajan.

Suihkussa voit käydä jo toimenpiteen jälkeisenä iltana. Ompeleiden tai teippien poiston jälkeisenä päivänä voit käydä saunassa. Kotiutuessa saat haavanhoito-ohjeen kirjallisena.

Jatkohoidon ja kotiutumisen ennakointi on tärkeää. Sairaala Novassa on potilaskoordinaattoreita, jotka auttavat sinua tarvittaessa jäsentämään avuntarpeitasi kotona toipumisen aikana, esimerkiksi kotihoidon palvelut. Potilaskoordinaattoriin saat yhteyden hoitajasi kautta.

Yhteydenotot ongelmatilanteissa

Jos kotiudut päiväkirurgisena potilaana kotiutusyksiköstä, voit **ensimmäisen vuorokauden ajan** ottaa yhteyttä hoitaneeseen yksikköön. Jos kotiudut osastolta, voit **ensimmäisen viikon ajan** ottaa yhteyttä hoitaneeseen yksikköön. Sen jälkeen yhteydenotot omalle terveysasemalle tai työterveyteen.

Suosittelemme yhteydenottoa terveysasemalle digitaalisesti osoitteessa hyvaks.fi/asioi-verkossa Sivustolle pääset myös QR-koodin kautta.

Oheisessa kuvasarjassa on esitetty sappirakon poiston eri vaiheet: Sappirakon ulosvirtaustiehyen ja sappirakon valtimon sulkua ja katkaisua sekä sappirakon irrotusta maksasta

